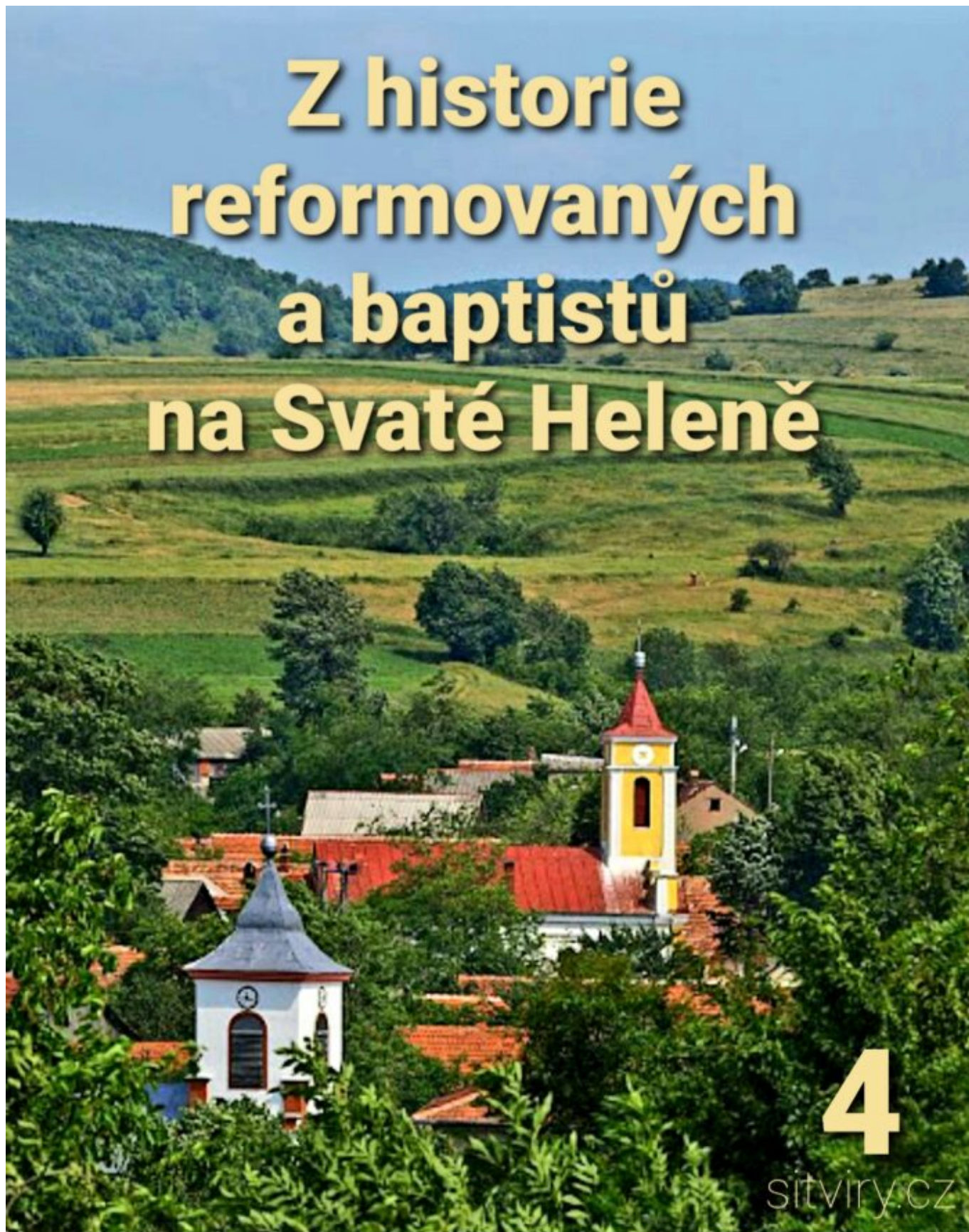

Z historie reformovaných a baptistů na Svaté Heleně 4.

Z historie na Svaté Heleně

Ve čtvrté části pojednává Michal Pavlásek o tom, co rozdělovalo svobodné a reformované evangelíky na Svaté Heleně a o baptistech, jako třetím denominačním hráči.

Z historie reformovaných a baptistů na Svaté Heleně

Konstruování hranice svobodných a reformovaných evangelíků

Skupinu *svobodných* můžeme pojímat jako ortoprakticky vymezenou skupinu s výrazně definovanými odlišovacími znaky, jejichž respektování pro věřící uvnitř skupiny (insidery) bylo závazné, stejně jako v případě těch, kteří jevíli o věrouku skupiny zájem a chtěli přijmout tyto její atributy. Hlavním

distinkčním gestem svobodných byla snaha vymezit se vůči pouze *formálním* praktikám víry reformovaného sboru, kdy pouhá návštěva kostela či účast na rituálu večere Páně byla optikou svobodných pojmána jako zcela nedostatečný prostředek dosažení vykoupení. Hlavním prostředkem k tomu a „cílem“ – pojímali-li bychom akty projevu víry jako prostředek uplatnění modelu chování řídicího se principem racionální volby – bylo každodenní jednání provázané s ortopraktickými zásadami, které vedly k vyjednávání osobních existenciálních postojů „ke světu“ a reflexi vlastních intelektuálních postojů k požadovanému denominačnímu učení. Právě v těchto symbolických strukturách konstruovaných distinkčními gesty se pohybovalo jednání místních nekatolíků, což fakt společného teritoriálního původu v národněmytologizační rovině odsunulo na vedlejší kolej. K tomu docházelo z toho důvodu, že symbolické univerzum národa jako nadosobního principu v mentální rovině nedisponovalo tak širokým arzenálem mobilizačních praktik, a sotva tak mohlo konkurovat existenciálně dlážděné cestě směřující k vykoupení vlastní duše.

Hranice byla na první pohled pociťována jako neproniknutelná stěna ortopraxe obrácených, na jejíž relativnost a pouhou zdánlivost ukazuje ambivalentní charakter skupinového vymezování (Jakoubek 2010; Pavlásek 2011c). Na jednu stranu totiž probuzenecké skupiny představují společenství s endogamními tendencemi, kdy případné sňatky mimo tuto skupinu vedou k nucenému opuštění náboženské obce. Zároveň ale je pro probuzenecké hnutí charakteristický důraz na šíření vlastních věroučných praktik vně skupinu. Šíření svědectví pravdy o spáse formou snahy každého jednotlivce o probuzení dalších *ve víře spících* je tak důležitým atributem zásad vedoucích k soteriologickému zajištění. Každý jednatel se totiž měl držet hesla dnešní dědičky probuzenecké tradice svobodné reformované církve – Církve Bratrské – *každý křesťan evangelistou* (Zásady 1997, 19). Páteř zbožnosti helenských *obrácených* tvořilo přijetí důsledné asketické morálky v duchu puritánských zásad, individuální pochopení výkladu Písma a schopnost dalšího porozumění skrze svědectví. Vnitřní obrácení k christocentrickému životu každého jednotlivce probíhalo prostřednictvím pochopení Písma vnitřním probuzením. V jiné rovině bylo takovéto vymezování manifestováno okázalou abstinencí, jež se stalo důležitým prostředkem obrácených k poukazování na vlastní morální bezúhonnost. Postupně se členství v denominační skupině stávalo každodenní praxí věřících se silnou sociální kontrolou, kterou v duchu zásad probuzenectví uplatňoval požadavkem přísné sborové kázně.

Baptisté jako třetí denominační „hráč“

Během světové války se někteří *obrácení* seznamují s učením baptistů, kteří začátkem 20. let zakládají sbor v sousední rumunské obci Coronini. Význam a vliv baptismu pro další události v obci je nutné spatřovat v rovině distinkčních znaků a obsahů, které jeho šíření „aktivizovalo“. Baptismus zasel semínko věroučných otázek, jejichž zodpovězení stálo na bedrech každého jednotlivce. Právě proto se například věroučná otázka křtu dětí dostala do pozice ústředního *boundary markeru*, který v denominačních sporech napříč všemi skupinami protestantského vyznání (reformovaných evangelíků, svobodných evangelíků, baptistů a snad i – což je spíše v rovině spekulace, založené na ojedinělých referencích farářů ČCE – darbistů) vystoupil do role ústředního distinkčního znaku.

Stávající členstvo svobodných na společných schůzích, kde se řešila zásadní věroučná otázka – zda křtít děti, nebo jen *obrácené* dospělé, k problematice křtu dětí nezaujalo jednotné stanovisko. Postoj k tomuto dilematu významně rozdělával společenství *svobodných* a stal se také zdrojem pnutí, z kterého všechny tři skupiny čerpaly vlastní legitimitu. Na druhou stranu otázka křtu zároveň dialekticky plnila také funkci expanzivní ve smyslu základní povahy probuzeneckých skupin (Jakoubek 2010, 538; Pavlásek 2011c). Obě probuzenecké skupiny měly podobnou strategii získávání dalších příznivců, i když taktiku uplatňovanou vojvodovskými „obrácenými“ v čele s metodistickým kazatelem M. Roháčkem, kdy s desítkami zpěváků konal společnou evangelizační činnost v okruhu velkých vzdáleností zpěvem, modlitbami či šířením náboženských textů a traktátů³², nelze na Svaté Heleně doložit.

Michal Pavlásek

Poznámky:

³² Svetlo XV, 1914/2: 9.

Hodnocení:

□□□□